

PhD értekezés tézisei

Veszprémi Bernadett

A köztisztviselők felelősségi rendszere

Miskolc

2011.

I. Kitűzött kutatási feladat összefoglalása

A PhD dolgozat témáját a köztisztviselők felelősségi rendszerének tudományos szintű feldolgozása képezi. A személyzeti politika elemeként elválaszthatatlan kapcsolatban áll magával a közszolgálat alanyi körének meghatározásával és a közszolgálati rendszerrel - amelyek megemlézése elhanyagolhatatlan volt -, hiszen annak alapvető jellege, iránya magát a felelősségi szabályozást is befolyásolja. A felelősségi rendszer nem tisztán közigazgatási jogi témát takar, beletartozik a polgári jogi, büntetőjogi, alkotmányjogi és munkajogi vetületek elemzése is. Ennek fényében elsődlegesen ezek általános bemutatására, az idők során bekövetkezett változások ismertetésére törekszik a dolgozat, kifejezett hangsúlyt helyezve a közjogi elemekre. A többi jogági kapcsolódástól azonban nem lehet eltekinteni, mert akkor a dolgozat egysége bomlana meg.

A dolgozat törekedett a legjelentősebb, a közszolgálatra és közszolgálati felelősségre mintául szolgáló országok szabályozásának vázlatos bemutatására, okulva az ottani rendszerek hiányosságaiból és leszűrve, beépítve a pozitív tapasztalatokat. Specialitása miatt a dolgozatban kiemelt szerepet kapnak az EU szerveinél dolgozó köztisztviselők és jogi hátterük.

A dolgozat elsősorban és túlnyomórészt a fegyelmi felelősség intézményére koncentrál, hiszen a jogtörténetben is elsőként jelent meg, kiemelt helyet kapva (önálló fejezet, rendelet) a jogi szabályozásban; azonban ezzel együtt a kártérítési, politikai, etikai és büntetőjogi felelősség bemutatása is jelen van, egységbe foglalva a köztisztviselők felelősségi rendszerét. Mindegyik területen igyekeztem az alapvető ismertetésen túllépni és az adott jogintézmény jellegzetességeire, hibáira, a kialakult gyakorlatra és esetleges megoldási javaslatokra helyezni a hangsúlyt.

1.1. Tudományos előfeltevések

A közszolgálati felelősségi szabályozás módosításának szükségessége, gyakran a céljai elérésére való alkalmatlansága, nem megfelelő hatékonysága felveti azt a kérdést is, hogy helyes-e a közszolgálati jogviszony és maga a köztisztviselő fogalmának megközelítése. A szervi hatálynak kell-e dominálnia vagy inkább a német jogot követve a tevékenységhez, a közhatalmi jogosítványokhoz kellene-e kötni a speciális jogállást.

A lazuló társadalmi viszonyoknak, az instabil gazdasági helyzetnek köszönhetően, az információs társadalom megjelenésével egyre gyakrabban felmerül egyéb alkalmazási keretek szükségessége is, amelyek nem feltétlenül igénylik a kinevezés jogi kötöttségét pl. távmunka, részmunkaidős foglalkoztatás. Ebben az új helyzetben a jelenlegi közszolgálati szabályozás nem elégíti ki az új igényeket, nem tesz eleget a megváltozott követelményeknek. A New Public Management által kínált eszközök teljes átvétele sem bizonyult sikeresnek, a neoweberi államfelfogás közigazgatásra gyakorolt hatásai pedig még nem mérhetők. Ebben az átláthatatlan rendszerben kellene rendet teremteni, át kell gondolni a jogviszony létesítésének lehetőségeit, ehhez kapcsolódóan pedig arányos jogok és kötelezettségek megállapítása szükséges, a felelősséget ehhez a kerethez mérten kellene meghatározni, mindezt úgy, hogy egyszerű és átlátható legyen a jelenlegi jogi túlszabályozottsággal szemben.

Ehhez a felelősségi szabályozásnak is igazodnia kell, hiszen a közszolgálati rendszer jellege, milyensége, a benne a köztisztviselőknek biztosított jogok és kötelezettségek alapvetően meghatározzák a felelősség irányvonalait is.

Ha a jelenlegi szabályozásnál maradunk, akkor meg kell vizsgálni, elegendő-e a mostani, minden területen képes-e a céljai elérésére, a felelősség érvényesítésére, megfelelő eszközök állnak-e rendelkezésre, a jogkövetkezmények kiváltják-e a kellő joghatásokat, a címzettek körének

szűkítésére, bővítésére vagy eltérő felelősségi kategóriák felállítására van-e szükség. A felelősség mostani rendszere túl szerteágazó, bizonyos területeken elnagyolt, más területeken viszont túl részletes, megakadályozva a gyors felelősségre vonást, a felelősség alapját képező célkitűzések megvalósulását. A szabályozást felül kell vizsgálni a jogtörténet, a nemzetközi és az infokommunikációs igények és trendek függvényében. El kell gondolkozni új megoldási módokon, megközelítéseken és eszközökön.

Ha a német “Beamte-Angestellte-Arbeiter” megközelítéssel értünk egyet, akkor az eddigi felelősségi szabályok teljes átalakítására van szükség. A három kategória teljesen különböző hozzáállást és szigort igényel. Egyrészt a közszolgálati szabályozás egységesítésére van / lehet szükség, másrészt viszont a felelősség specializálására, differenciálására a személyi körtől és a jogviszony jellegétől, idejétől, az ellátott tevékenységtől és a biztosított jogoktól, kötelezettségektől függően.

Mivel a közszolgálati szabályozás és benne a köztisztviselők felelősségi rendszere szimbiózisban állnak, mindez azzal a következménnyel jár, hogy a dolgozatnak gyakran muszáj túlterjeszkednie a témán, hogy rávilágítson a kapcsolatokra és a felelősségi szabályok mögött húzódó okokra.

A fegyelmi felelősség intézménye ma is a legrészletesebb kidolgozású. A dolgozat célja hibák, joghézagok feltárása, a szabályozás egyszerűsítése, a felelősséghez fűzött célok hatékonyabb elérésére megoldási javaslatok kidolgozása.

1.2. A téma aktualitása

A téma indokoltságát egyrészt a személyzeti politika fontossága adja, hiszen a közigazgatás intézményrendszere csak egy jól kidolgozott személyzeti politikával élet- és működőképes. A közvetlen igazgatási tevékenységek (szervezetirányítás, belső igazgatás) rendszerezettségén, a viszonyrendszer meghatározásán túlmenően szükség van a benne dolgozók jogviszonyának

rendezésére is, jogaiknak, kötelezettségeiknek jogi keretek között történő szabályozására, rögzítésére. A speciális jogosítványok mellett a felelősség megeremtése és következetes érvényesítése, a korrupció hatékony módszerekkel való felderítése, a kisebb szabálytalanságok megtorlása, vagy éppen a köztisztviselőkben a felelősségérzet kialakítása elengedhetetlen és véleményem szerint nagyban hozzájárulhat az egyéb kedvezmények mellett / ellenére is a közbizalom megerősítéséhez, a közszolgálati pálya vonzóvá tételéhez, a hivatástudat létrehozásához.

Másrészt a közszolgálat problémáinak állandó napirenden való tárgyalása vitathatatlan. A dolgozat elkészítését kissé hátráltatta a jogalkotás bizonytalansága, a közigazgatásban, közszolgálatban érezhető érdekharok kiéleződése, a kormányváltáshoz kapcsolódó új irányok megjelenése. Az államigazgatási jogkörben okozott kárt érintve az új Ptk. hatályba lépésének fokozatosan tolódó időpontja, majd pedig hatályba nem lépése; a közszolgálat személyi körének meghatározásánál pedig a kormánytisztviselők fogalmának kialakítása, megszületése is arra engedett következtetni, hogy a téma aktuális, számos irányvonal képviseltetve van.

Egyfajta döntéskényszer elé érkeztünk. A környező országokban jó ideje már rögzültek a keretek, a szabályozás nyitott az új trendekre, képes alkalmazkodni a megváltozott igényekhez. Ehhez képest a magyar jogalkotás - bár a közszolgálat politikasemlegességét hangsúlyozzuk - az éppen aktuális kormányzati céloktól függően nem egy adott, előre meghatározott irányba halad, hanem csapong, időről időre leszámolva az előzőleg felépített rendszerrel.

Az irányválasztás szükségessége igazolt, az értékválság bizonyított, ennek keretében tehát új közszolgálati értékek megnevezésére, beépítésére és ezek következetes érvényesítésére van szükség. A közszolgálati értékorientáció megvalósítására és kifelé a közbizalom, befelé a hatékonyság növelésére új eszközök szolgálhatnak, amelyek egyértelműen a felelősséghez kapcsolódnak.

1.3. A kutatás célja

A kutatás célja, feltárni a közszerolatban rejlő lehetőségeket a történelmi áttekintés és a nemzetközi trendek megismerése által; az alapfogalmak meghatározása (közszerolat, köztisztviselő, felelősség, felelősségi rendszer), másrészt a történelmi részek felhasználásával, a fejlődés irányainak, módjának (időbeli összehasonlítás), gyakorlati érvényesülésének elemzésével és a nemzetközi tapasztalatok beépítésével (térbeli összehasonlítás) megoldási javaslatok kidolgozása volt.

Annak bemutatására is törekedtem, hogy miért van szükség a köztisztviselők elkülönült szabályozására, hogyan viszonyul ez a szabályozás az egyéb jogviszonyokhoz (Mt., Kjt.), lehetne-e egységesen kezelni ezeket a kérdéseket (egységes közszerolati kódex keretében).

Elsődleges cél, hogy a közszerolatban dolgozók megértsék annak jelentőségét, hogy cselekedeteikkel tulajdonképpen nemcsak magukat, hanem az őket foglalkoztató szervet, még tágabb értelemben az egész ágazatot és a közszerolatot is minősítik, negatív képet alakítanak ki róluk. Álláspontom szerint nem a Btk. szankcióit kell szigorítani, nem új tényállásokat kell bevezetni, hanem ezt a mentalitást kellene kiépíteni. A cél, hogy tényleg élethivatásnak tekintsék az emberek a közszerolatot, nem pedig ugródeszkának. Az értékorientációnak, értékválasztásnak összeegyeztethetőnek kell lennie a felelősségi szabályokkal. Ahhoz, hogy a képviselt értékek, a köztisztviselőkkel szembeni elvárások ne csak üres szavak legyenek, az értékeknek megfelelő eszközök és eljárás alkalmazása indokolt a felelősségre vonás területén is.

A felelősség alapja a közszerolatnál speciális: egy érdekkonfliktus. Az érdekkonfliktusok azonosítását követően nem a magánérdekeket kell visszaszorítani - hiszen eltörölni lehetetlen -, hanem olyan jogi szabályozást, ellensúlyozást kell bevezetni, amellyel kompenzálható, feloldható a közérdek és a magánérdek közötti feszültség. A jogkövetkezmények kilátásba helyezése

és a büntetés csak végső eszköz lehet, azonban korrupció, vétke kötelezettségszegés, károkozás esetén gondoskodni kell arról, hogy a büntetőjogi, polgári jogi és munkajogi felelősségre vonás biztosított és elkerülhetetlen legyen.

1.4. Az értekezés főbb tézisei

Értékválasztásra van szükség a kialakult döntéskényszer miatt. Egyrészt a közszolgálat meghatározását, másrészt a köztisztviselőket megillető jogvédelem fokát, mértékét és tartalmát, harmadrészt a szabályozás kereteit, negyedrészt pedig a közszolgálati felelősséget illetően.

A közszolgálat alapvető keretszabályait, a rendszer meghatározását, az alapvető jogokat, a közszolgálat ellátásának jellegét a nemzetközi gyakorlathoz hasonlóan az Alkotmányban tartom szükségesnek szabályozni.

Véleményem szerint a közigazgatás intézményrendszerének bonyolult felépítése és a közigazgatási tevékenységek differenciái miatt a minden területen való egységes szabályozás elképzelhetetlen. Az egységesség megteremtése ellen szóló tényező, hogy bár a köz érdekében kifejtett tevékenységekről van szó, azonban az ágazatok sokszínűsége, a feladatok, eszközök, jogosultságok különbözősége nem engedi az összeolvadást. A közszféra eltérő jellegű, a politikához különböző módon viszonyuló szerepekre tagozódik, és ezt az eltérést a szabályozásban meg kell őrizni. A jelenlegi széttagoltság azonban nem helyes megoldás, hiszen indokolatlan különbséget vezet be a szűkebb értelemben vett közszolgálat dolgozói között is, amely még inkább átláthatatlanná, kiszolgáltatottá teszi a rendszert.

A good government elvei közül meg kell őrizni az állam szerepvállalását a kormányzás feltételeinek megteremtésében és a kormányzásban, azonban ezt ötvözni kell a good governance adta lehetőségekkel: a köz-és magánszféra közelítésével, szoros kapcsolat

kiepítésével, új működési módok és elvek kialakításával, a társadalmi önszabályozás szerepének erősítésével.

Én a zárt rendszer megerősítését támogatom azzal a kitétellel, hogy az korszerű, egyszerű, és egyben átlátható legyen. Az új megoldásoktól sem kell elzárkózni, a new public managementben bevált gyakorlatok beépítésével a közszolgálat képes megfelelni a modern kor kihívásainak, alkalmazkodni a XXI. század megváltozott életviszonyaihoz.

A közszolgálatban nem a szervi hatály, hanem az ellátott (kifejezetten a közigazgatási szerv alapvető működéséhez kapcsolódó) feladatok jellege, a tevékenységekhez kötődő jogkörök minősége, terjedelme, a jogérvényesítéshez használható eszközök kell, hogy meghatározzák a jogviszonyok tartalmát és a felelősség formáját, mértékét és fokát.

A felelősség tekintetében ebbe a rendszerbe ágyazva, a tevékenységhez, a jogviszony keletkezési formájához kötött, a közjogi elemeket hangsúlyozó és érvényesítő felelősségi formákra (a büntetőjog esetén sui generis tényállások; a polgári jog esetén a nevesített államigazgatási /közhatalmi jogkörben okozott kárért való felelősség) van szükség.

Mindezen szabályozás – a német mintát követve – egységes kerettörvényben kaphatna helyet, tágítva a közszolgálat személyi hatályát, általánosítva a szabályokat, viszont specializálva a felelősséget. Emellett szükségesnek tartom a legfontosabb közszolgálatra vonatkozó alapelvek és kifejezetten a közszolgálat speciális felelősségének Alkotmányban való rögzítését.

II. A kutatás módszerei, forrásai

A dolgozatban elsődlegesnek tartottam a közszolgálat fogalma megközelítéseinek ismertetését és a vizsgálat tárgyának (köztisztviselők, kormánytisztviselők) meghatározását. Elengedhetetlennek éreztem a

szabályozás (egységes kódex vagy ágazati törvények) irányainak áttekintését és állást foglalni a kérdésben.

Az alapfogalmak függvényében, a kutatás alanyának meghatározását követően történeti síkban kívántam elhelyezni a témát és felhívni a figyelmet folyamatos aktualitására, kiemelt szerepére.

A horizontot tágítva, elérve a hatályos szabályozáshoz, először a magyar, majd a nemzetközi közszolgálati rendszereket vettem górcső alá, újra és újra leszűkítve a kutatást a köztisztviselők felelősségének szabályozására.

Végül az elméleti áttekintés mellett statisztikák, jogesetek feldolgozásával a gyakorlati tapasztalatok beépítésére és hasznosítására törekedtem.

2.1. A téma komplex jellegéből adódó speciális kutatási módszerek

A dolgozat felépítésének logikája az volt, hogy az időt tekintettem egy vezérfonálnak, amely mentén a főtéma (felelősség, felelősségi rendszer) múlt-jelen-jövő hármasan való átvezetésével párhuzamosan kerül sor az egyes részek, az egyes felelősségi formák bemutatására. A dolgozat felépítése következetes, a fejezetek és alfejezetek címeiben is megjelenik a logika, mindig a tág közszolgálat és annak jellemzői felőli megközelítéstől haladva a felelősségi szabályok ismertetéséig.

Az egyes történeti időszakokat szándékoltan nem a hagyományos módon kívántam bemutatni, hanem megtörve az egységet, jól elkülöníthetően, részekre bontva tárgyaltam az adott kor közszolgálati szabályozásának személyi hatályát, a jogviszony tartalmát, a köteleket, kiemelve a felelősségre vonatkozó szabályokat, természetesen ügyelve az arányokra.

Emellett horizontálisan a nemzetközi kitekintéssel kívántam tágítani a kereteket, összehasonlító módszertant alkalmazva.

A hatályos szabályok gyakorlatban való érvényesülésének vizsgálatát is célul tűztem ki, megvilágítva a hiányosságokat, hibákat. Mindezek alapján a

vonatkozó bírói jogeseteket, statisztikákat tanulmányoztam, a joggyakorlat bemutatására törekedtem. Célom a leíró módszer alkalmazása mellett javaslatok kidolgozása volt a joghézagok betöltésére, a következetesség fokozottabb érvényesítésére, a jogbizonytalanságok kiküszöbölésére.

A dolgozat megalapozásához szükségesnek éreztem a kapcsolódó elméletek bemutatását, sajátosságaik meghatározását és egymástól való elhatárolását (good government, good governance, neoweberi felfogás).

III. Tudományos eredmények rövid összefoglalása, hasznosítási lehetőségei, például gyakorlati alkalmazás, tudományág belső fejlődésének elősegítése

3.1. A közszolgálati értékválasztás, a rendszer melletti állásfoglalás

A good government elvei közül meg kell őrizni az állam szerepvállalását a kormányzás feltételeinek megteremtésében és a kormányzásban, azonban ezt ötvözni kell a good governance adta lehetőségekkel: a köz-és magánszféra közelítésével, szoros kapcsolat kiépítésével, új működési módok és elvek kialakításával, a társadalmi önszabályozás szerepének erősítésével.

Az egységes közszolgálati törvény megalkotása akkor lenne megvalósítható, ha a fent említett jogviszonyok szabályozása oly módon kerülne beillesztésre egy törvénybe, hogy keretjelleggel - minden közszolgálati dolgozóra vonatkozóan - szabályokat képes legyen lefektetni, akár a régiek fenntartásával, egyeztetésével, akár újak létrehozásával; a korábbi rendelkezések közül ki kell választani, melyek azok, amelyeket általános jelleggel mindenkire kötelezővé kívánnak tenni (pl. illetmény mértéke, megállapítás módja, stb.), illetve az egységes kódex mellett nem kerülne sor azonnal ágazati értelmező, kiegészítő, kivételt engedő normák megalkotására. Személy szerint az egységes szabályozás ötletét keretjellegű szabályok megalkotásával és lex specialisok hozzárendelésével nem tartom kivitelezhetőnek. Egyrészt a fent említett ellenérvek megakadályozzák az egy

törvénybe való tömörítést és a teljes személyi kör azonos szabályok alá kényszerítését, másrészt nem látom értelmét annak sem, hogy egységes kódex létrehozása mellett az eltérések kezelésére fenntartjuk az egyes tevékenységekre, ágazatokra vonatkozó külön törvényi szabályozást. Azonban azt a megoldást már inkább támogatom, amely az egységes szerkezetet egy általános és több különös rész megbontásával képzei el.

A differenciálás ellen sem vagyok, ha ez azt jelenti, hogy a tevékenység jellege, a hatósági jogkör gyakorlása alapján differenciálunk és adunk speciális jogokat, támasztunk fokozott követelményeket a köztisztviselőkkel szemben; de nem azt, hogy a közigazgatási szervek jogállása alapján húzunk határvonalakat és fosztunk meg jogoktól, védelemtől embereket.

A közszolgálatban nem a szervi hatály, hanem az ellátott feladatok jellege, a tevékenységekhez kötődő jogkörök minősége, terjedelme, a jogérvényesítéshez használható eszközök kell, hogy meghatározzák a jogviszonyok tartalmát és a felelősség formáját, mértékét és fokát. Az elszámoltathatóság és a politikai felelősség hangsúlyozására, erősítésére van szükség.

A különbségtétel megnyilvánulhat a felelősség szintjeinek, fokozatainak bővítésében (munkakörhöz, szervhez igazodó felelősség, büntetések részletezése), a jogosítványok korlátozásában (döntési jogok feltételekhez kapcsolása, vezetők kiemelése), a jogviszonyok keletkeztetési formáinak (kinevezés, szerződés, teljes és részmunkaidő, távmunka) kiterjesztésében.

A technológiai, infokommunikációs vívmányoknak a közigazgatás struktúrájába, az ügyintézés folyamatába való beépítésével lépést kell tartania a fejlődéssel. A változás a bürokrácia át-, a szolgáltató és ügyfélbarát jelleg kialakításában, a szervezeti felépítés és a hatósági jogalkalmazási gyakorlat ehhez való igazításában és a nagyobb társadalmi részvétel bevonásában áll.

3.2. A felelősségi szabályozásnak a választott közzszolgálati rendszerhez igazítása

Alapvető célként kerülhetne rögzítésre a fegyelmi büntetés nevelő jellege, igazodva a megalkotandó, újszerű közzszolgálati értékorientációhoz. Ezt szolgálná például a büntetési nemek hatályának növelése, a hatály teljesítménytől, tanúsított magatartástól való függővé tétele vagy a fegyelmi büntetés-végrehajtás próbaidőre való felfüggesztésének bevezetése.

3.3. A fegyelmi felelősséget érintő módosítások

Új fegyelmi büntetések beiktatása (végkielégítés megvonása; az alapilletmény mérlegelési jogkörben való eltérítése, a büntetéseknek a más illetményelemekkel, a cafetériarendszerrel való kombinálása) megfontolandó.

A fegyelmi eljárás garanciáinak, a felelősségre vonás elkerülhetetlenségének megerősítésére van szükség (a lemondás jogának korlátozhatósága megindított fegyelmi eljárás alatt a felelősségre vonás alóli kibúvás megakadályozására, az alapilletmény mérlegelési jogkörben való eltérítésének és a várakozási idő meghosszabbításának fegyelmi eljárás lefolytatása nélküli bevezetése csak a megfelelő garanciák beépítésével).

A szabályozást ki lehetne bővíteni különböző engedményekkel (részletfizetés engedélyezése, mérséklés, méltányosság biztosítása pl. kimagasló teljesítmény esetén) a szolidaritás jegyében.

Az értelmezhetőség, jogbiztonság és a joghézagok kiküszöbölése (A 13. havi illetménnyel kapcsolatos juttatás csökkentése vagy megvonása büntetés esetén) is elengedhetetlen.

Felmerülhet eljárásjogi kérdések további részletezésének szükségessége (ismételt kötelezettségszegés elbírálása, eljárások összevonása, több büntetés egy határozatba foglalása, fegyelmi határozat tartalmi kellékei, állásból felfüggesztése határidőhöz kötése, eljárási határidők elmulasztásának jogkövetkezményeiről rendelkezés, fegyelmi hatóság jogköre).

3.4. Az etikai, erkölcsi felelősség szerepének növelése

Önkéntes alapú, jogtól független, közmegegyezésen alapuló, jogtól elkülönülő etikai szabályok alkalmazását tartom helyesnek. Eszközei: jogi (szigorúbb pályaalakmassági vizsgálat, jól kiépített teljesítményértékelés és minősítési rendszer) és nem jogi eszközök (etikai kódex, az oktatás jellegének megváltoztatása, etikai követelmények, értékek lefektetése).

Szükség van az alapfogalmak (pl. etikai vétség) tisztázására ezen a területen is, A vezetői felelősség kiemelése is indokolt lehet.

3.5. A büntetőjogi felelősség egyes kérdéseinek pontosítása

A büntetőjogot illetően megfontolandó a nemzetközi egyezmények logikáját, felépítését követő és következetes sorrendiség a Btk-ban a közélet tisztasága és a nemzetközi közélet tisztasága elleni bűncselekményeknél (aktív hivatali, gazdasági, passzív).

Érdemes lenne különválasztani az elkövetési magatartások differenciálásának mintájára az elkövetői személyi kört is (adott tagország hazai hivatalos személyei, más tagállam nemzeti hivatalos személyei, közösségi, európai, nemzetközi hivatalos személyek).

A büntetési tételek és a jogtalan előny, mint célzat felülvizsgálatára lenne szükség az aktuális gazdasági helyzet, társadalmi elvárások tükrében. Differenciálni kell a gazdasági és a hivatali visszaélések esetén nyújtható, elfogadható jogtalan előnyök mértékét és ehhez kell igazítani a büntetési tételeket, hiszen a két szférában nem egyeznek a nagyságrendek.

3.6. A kártérítési felelősség egyszerűsítése némely területeken

Érdemes lenne elgondolkozni a szabályozás leegyszerűsítésén (a levonás szabályainak Ktv-ben való elhelyezése, vagy közvetlen utalás a Vht-ra, az illetményből való levonás mértékének csökkentése

Az államigazgatási jogkörben okozott kártérítési felelősségi rendszer átalakítására és a kárfelelősség kiterjesztésére van szükség némely területen. A szankcionálás hatékonyabbá tétele is cél. Ebben a tekintetben a szabályozás is bizonytalan, az új Ptk. törvénytervezeteinek különböző változatai és a kihirdetett törvény is eltérő elemeket tartalmazott.

IV. A szerző témában megjelent publikációinak jegyzéke

1. Szemelvények a köztisztviselők büntetőjogi felelősségének köréből. In: *Studia Iurisprudentiae Doctorandorum Miskolciensium*. Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Tanulmányai. Miskolc, 2006. 7/2. 393-418.old.
2. Közszolgálati rendszer Magyarországon 1945-től napjainkig. In: *Doktoranduszok fóruma*. Miskolci Egyetem Állam - és Jogtudományi Kar szekciókiadványa. Miskolc, 2005. 326-328.old.
3. Köztisztviselők az Alkotmányban. In: *Collega*, Budapest, 2006. X. évf. 2-3. szám, 67-70. old.
4. A köztisztviselők etikai felelősségének szabályozása – etikai kódex szükségessége. In: *Doktoranduszok fóruma*. Miskolci Egyetem Állam - és Jogtudományi Kar szekciókiadványa. Miskolc, 2006. 295-300.old.
5. Az EU-ban dolgozó köztisztviselők felelősségére vonatkozó szabályozás. In: *Collega*, Budapest, 2007. XI. évf. 2-3. szám 72-74. old.
6. Die Vergleichung der Disziplinarverantwortung der Staatsbeamten in der Europäischen Union und in Ungarn” (A magyar és az EU-köztisztviselők fegyelmi felelősségének összevetése). *Debreceni Jogi Műhely*, www.jogimuhely.hu, 2008. (V. évfolyam) 1. szám
7. A köztisztviselők felelőssége a modern korban. In: *Doktoranduszok fóruma*. Miskolci Egyetem Állam - és Jogtudományi Kar szekciókiadványa. Miskolc, 2007. 227-229.old.
8. Az államigazgatási jogkörben okozott kár szabályozási kérdései. In: *Glossa*

Iuridica (www.glossaiuridica.hu) 1/2009. 33-36.old.

9. Az államigazgatási jogkörben okozott kár szabályozási kérdései. In: Doktoranduszok fóruma. Miskolci Egyetem Állam - és Jogtudományi Kar szekciókiadványa. Miskolc, 2008. 179-183.old.

10. A közszołgálat felelősségi rendszerének fejlődése az államalapítástól a Csemegi-kódexig. In: A jogi személy helyzete a civil és gazdasági életben és egyéb polgári jogi problémák. Ungvári Nemzeti Egyetem, Hoverla Kiadó, 2010. 132-138.old.

11. A közszołgálat felelősségi rendszerének fejlődése az 1800-as évek végén. In: Miskolci Doktoranduszok Jogtudományi Tanulmányai. Miskolc, 2010. 10. 359-377.old.

12. Felelősség a közigazgatásban avagy milyen eszközökkel alakítható ki a közszołgálat felelősségtudata? Új Magyar Közigazgatás, Bp., 2011. /megjelenés alatt/